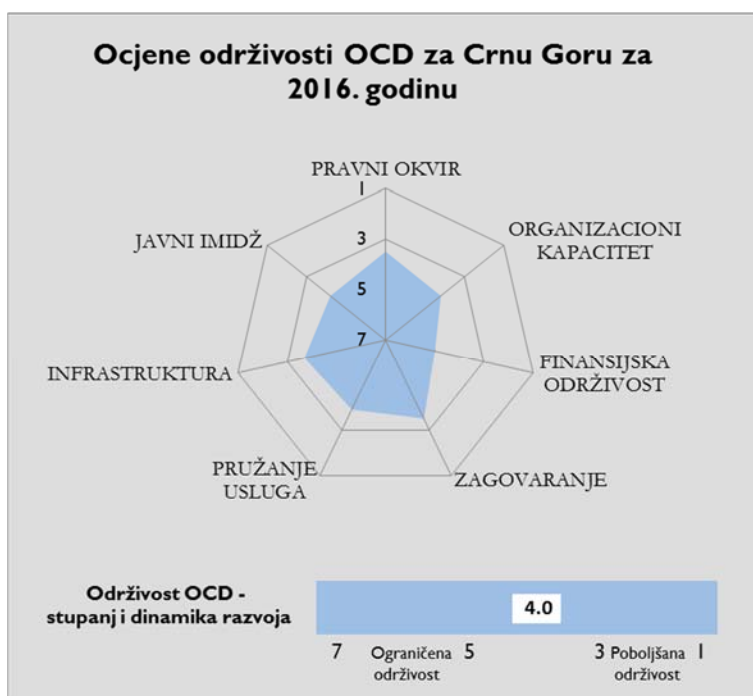
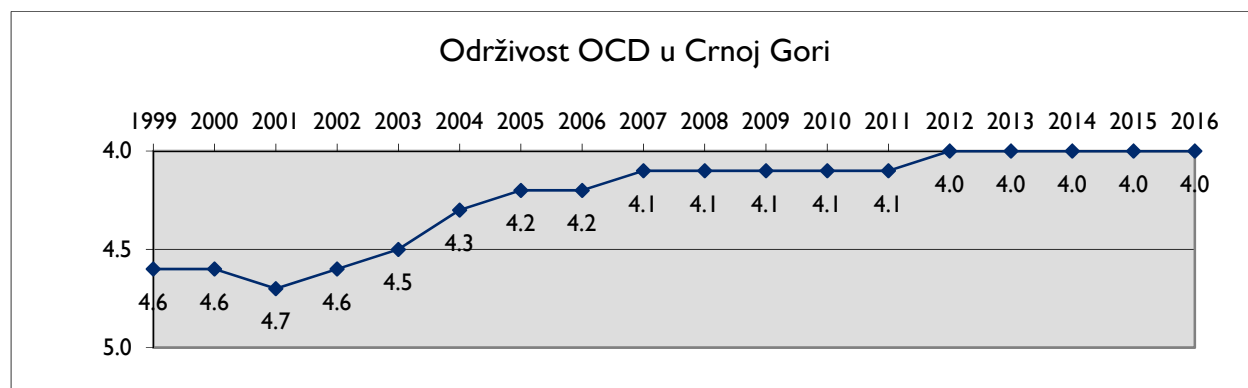

2016 INDEKS ODRŽIVOSTI OCD – CRNA GORA

Jun 2017.

ODRŽIVOST OCD: 4.0

Politička i državna reorganizacija koja je prethodila oktobarskim parlamentarnim izborima je obilježila 2016. godinu u Crnoj Gori. I nakon političkih previranja iz 2015. godine -uključujući bojkot parlamenta zbog navoda o izbornoj prevari i protesta kojima se zahtijevalo formiranje prelazne vlade, koja bi pripremila uslove za fer izbore, Vlada je dobila glas povjerenja u januaru 2016. godine. Uslijedili su mjeseci žestoke rasprave koji su rezultirali političkim dogovorom da se formira prelazna „vlada izbornog povjerenja“, koja je uključivala članove opozicije. „Vlada izbornog povjerenja“ je formirana u maju i imala je zadatak da pripremi i organizuje fer, parlamentarne izbore u oktobru.

Izbori su se održali u atmosferi političke polarizacije i nepovjerenja građana u izborni proces, djelimično zbog nedostatka transparentnosti finansiranja političkih partija. Napredak u pravnom i institucionalnom okviru je doprinio unapređenju izbornih procedura, ali nije povećao povjerenje građana u izborni proces ili u političare. Vladajuća partija DPS je osvojila najviše mandata, ali nije uspjela da osvoji odgovarajuću većinu. DPS je formirala koaliciju sa Socijal Demokratama i manjinskim partijama kako bi formirala Vladu.

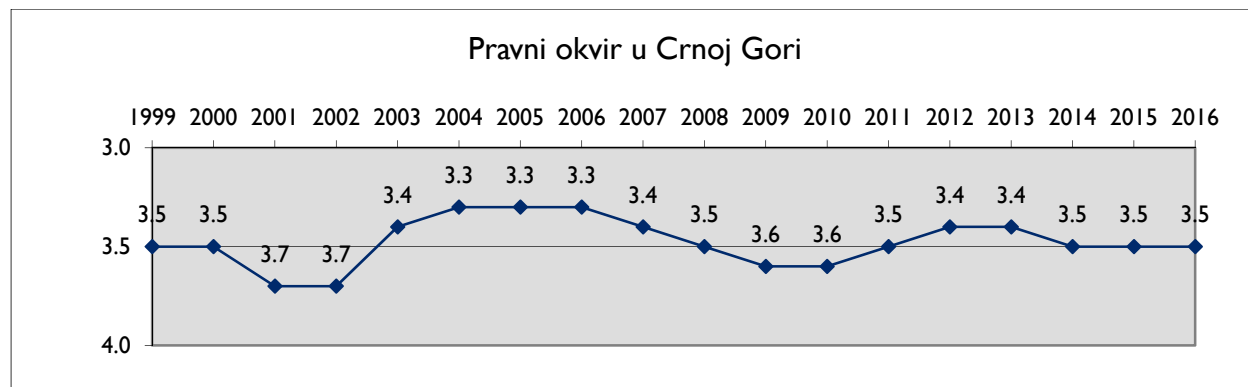
Pregovori o pristupanju Evropskoj uniji su ostali državni prioritet u 2016. godini. Uprkos određenom napretku, problemi postoje kada je riječ o slobodi izražavanja, korupciji, organizovanom kriminalu, nezavisnosti i odgovornosti sudstva, rastu javnog duga, visokim fiskalnim deficitima i visokoj nezaposlenosti.

Crna Gora je dobila poziv za članstvo u NATO u decembru 2015. godine, a u maju 2016. godine ministri vanjskih poslova NATO članica potpisali su Protokol o pristupanju, čime je Crna Gora dobila status „pozvane“ države, što joj omogućava da učestvuje u radu tijela NATO-a kao posmatrač.

Ukupna održivost OCD-a se nije promijenila u 2016. godini, iako se blagi napredak zabilježio u oblasti pružanja usluga i infrastrukture koja podržava sektor. OCD-i pružaju raznovrsne usluge, a veliki broj njih je fokusiran na pružanje socijalne zaštite žrtvama porodičnog nasilja, osobama sa HIV/AIDS-om, zavisnicima od droge i drugim ranjivim grupama. Četiri, nova, lokalna, resursna centra za OCD su osnovana u 2016. godini, a partnerstva sa medijima su unaprijeđena. Finansijska održivost ostaje najizazovnije pitanje za crnogorske OCD. OCD i dalje značajno zavise od međunarodnih donatora, dok državna podrška, kao i individualna i korporativna filantropija ostaju ograničene.

Prema podacima Ministarstva javne uprave, od januara 2017. registrovano je 4213 udruženja, 153 fondacije i 115 stranih OCD. Tokom 2016. godine registrovano je 469 novih OCD-a. Najveći broj registrovanih OCD-a radi u oblasti kulture, ljudskih prava, umjetnosti, formalnog i neformalnog obrazovanja, poljoprivrede i ruralnog razvoja, socijalne i zdravstvene zaštite, razvoja civilnog društva i volonterizma, kao i zaštite životne sredine.

PRAVNI OKVIR: 3.5

Ukupna ocjena za pravni okvir je ostala nepromijenjena u 2016. godini.

Glavno zakonodavstvo kojim se reguliše rad OCD-a je Zakon o NVO. Zakon definiše dva oblika OCD, za koje se u Crnoj Gori koristi termin NVO, a to su udruženja i fondacije. Strane OCD mogu takođe, djelovati u Crnoj Gori. Zakonom se definišu procedure za osnivanje i registraciju OCD, kao i uslovi za organe upravljanja i druge aspekte rada OCD-a.

Iako je Zakon o NVO na snazi od 2012. godine, on nikada nije bio u potpunosti sproveden. Poseban problem predstavljalo je sprovođenje odredbi koje se tiču finansiranja OCD iz državnih resursa. Konkretnije, iako zakon predviđa formiranje komisije za raspodjelu sredstava iz državnog budžeta, ona nikada nije osnovana.

U 2015. godini Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) je pripremlilo Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o NVO, koji se bavi pitanjem finansiranja iz državnog budžeta. Nacrtom zakona se uvodi novi model finansiranja, koji uključuje centralizovano planiranje, ali decentralizovanu raspodjelu sredstava. U skladu sa ovim nacrtom, vlada bi prepoznala prioritete oblasti za finansiranje, dok bi ministarstva bila odgovorna za raspodjelu sredstava. Nacrt zakona je bio i dalje na čekanju u decembru 2016. godine.

Postupak registracije OCD je jednostavan i osnivačka dokumenta nijesu zahtjevna. Za registraciju udruženja potrebna su najmanje tri lica, domaća ili strana, ali od kojih samo jedno lice mora imati prebivalište, boravište ili sjedište u Crnoj Gori. Osnivač udruženja može biti i maloljetno lice sa navršenih 14 godina života, iako je maloljetnicima potrebna saglasnost zakonskog zastupnika. Strana OCD mora dostaviti dokaz o registraciji iz države u kojoj se nalazi njeno sjedište. Onlajn registar sadrži osnovne informacije o OCD, ali ne omogućava onlajn registraciju. U novembru 2016. godine, Vlada je donijela odluku da reorganizuje državnu upravu, povjeravajući poslove OCD-a, uključujući registraciju, novoosnovanom Ministarstvu javne uprave.

OCD generalno posmatrano uživaju slobode i pravne garancije neophodne za obavljanje svog posla bez političkog ili institucionalnog uplitanja. Uznemiravanja i zastrašivanja sa kojima su se OCD suočavale tokom prethodnih godina kroz poreske inspekcije, hapšenja i nadzore i dalje predstavljaju prijetnju OCD-ima. Pored toga, mediji bliski vlastima nastavili su sa kampanjama klevetanja istaknutih predstavnika civilnog društva, iako su te kampanje bile manjeg intenziteta nego prethodnih godina. U 2015. godini izvršna direktorica HRA je pokrenula parnicu protiv TV Pink zbog „netačnih i uvredljivih navoda“, pošto je TV Pink pozvao na njeno hapšenje jer je navodno izmislila seks-trafiking aferu kako bi uticala na političke prilike u državi. U 2016. godini Viši sud u Podgorici je potvrdio presudu Osnovnog suda u Podgorici da je TV Pink narušio čast i ugled izvršne direktorice HRA.

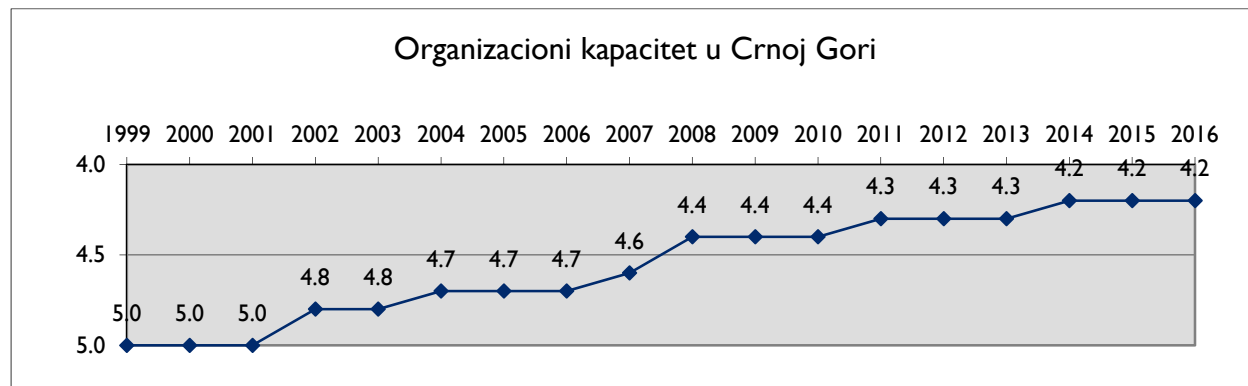
Zakonom o porezu na dobit pravnih lica OCD-i se izuzimaju od oporezivanja stranih grantova i donacija, uvezene humanitarne robe, kao i svih usluga koje pružaju OCD, osim ako bi izuzeće neopravdano narušilo tržišnu konkurenciju. Ne oporezuju se ni usluge od „javnog interesa“, koje uključuju obrazovne, kulturne, sportske i vjerske usluge. Osim toga, svi troškovi iznad 50€ na projektima koje finansira EU su oslobođeni PDV-a. U praksi, međutim, pristup ovim poreskim olakšicama je komplikovan i varira u zavisnosti od vrste granta EU. Individualni i korporativni donatori ne dobijaju bilo kakve poreske olakšice.

Zakon o radu tretira OCD poput drugih poslodavaca. Sa jedne strane, to znači da OCD imaju ista prava, uključujući i učešće u državnom programu koji im omogućava da angažuju pripravnike, koje plaća vlada na period od devet mjeseci. Sa druge strane, Zakon ne uzima u obzir specifično okruženje u kojem OCD djeluju. Prije svega, zahtijeva se zasnivanje stalnog radnog odnosa nakon dvije godine. Međutim, rad OCD-a u Crnoj Gori je projektno orijentisan i mali broj organizacija može obezbijediti stalne ugovore o radu za svoje zaposlene.

OCD može obavljati privrednu djelatnost, ali prihod od privredne djelatnosti u tekućoj godini ne smije prelaziti iznos od 4.000 eura ili 20% ukupnog godišnjeg prihoda organizacije u prethodnoj godini. OCD se stoga ne mogu direktno nadmetati na tenderima za pružanje usluga već moraju osnivati zasebna preduzeća za pružanje takvih usluga.

Kapaciteti za pružanje pravnih usluga su ostali nepromijenjeni i u 2016. godini. Pravno savjetovanje za OCD je omogućeno na volonterskoj, ad hoc osnovi od strane organizacija i pojedinaca koji pružaju podršku na nacionalnom nivou.

ORGANIZACIONI KAPACITET: 4.2

Organizacioni kapaciteti OCD-a u 2016. godini su ostali nepromijenjeni. Većina crnogorskih OCD-a su male organizacije, usmjerene na lokalnu zajednicu, koje se oslanjaju na finansiranje iz javnih fondova, koji ne pružaju podršku za organizacioni razvoj.

Aktivnosti OCD-a koje se tiču unapređenja odnosa sa korisnicima programa i usluga su uglavnom povremene, usmjerene na projekte i ograničene na društvene medije. OCD-i u Crnoj Gori rasprostranjeno koriste društvene medije kako bi komunicirali sa konstituentima, učesnicima i donatorima. Generalno gledano, OCD-i aktivno rade na uspostavljanju odnosa tokom zagovaračkih inicijativa sa konstituentima na lokalnom nivou. Organizacije mladih, neformalne grupe i organizacije usmjerene na zajednicu su najuspješnije u ovim naporima. Ipak, samo nekoliko OCD-a sistematski gradi dugoročne odnose sa svojim konstituentima.

Samo nekoliko OCD-a redovno sprovodi strateško planiranje. Zbog projektno orijentisanog načina rada, strateško planiranje je više zasnovano na prioritetima donatora nego na prioritetima organizacije ili njenih konstituenata.

Tek nekoliko OCD-a ima demokratske strukture upravljanja ili funkcionalne strukture internog upravljanja. Umjesto toga, jedan ili dva lidera obično donose sve odluke. U većini OCD-a odbori postoje samo kao formalnost i često uključuju zaposlene. Samo nekoliko odbora aktivno učestvuje u upravljanju ili prati koliko je organizacija odgovorna u sprovođenju planova i programa.

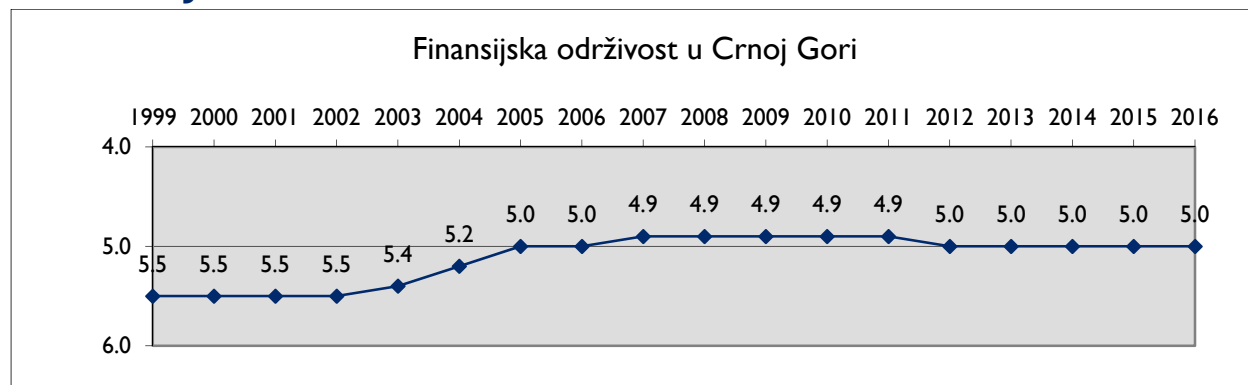
Ne postoje zvanični podaci koji se odnose na prihode OCD-a, kvalifikacije zaposlenih, plate ili broj volontera. Zaposleni u OCD-ima su obično zaposleni na projektnoj ili volonterskoj osnovi.

Većina dobro razvijenih organizacija je smještena u glavnom gradu dok tek nekoliko organizacija ima stalno zaposlene ili politike i procedure zapošljavanja.

Iako se mnoge omladinske OCD oslanjaju na volontere, volonterizam je uglavnom nerazvijen. Zakon o volonterskom radu tretira voloniranje kao posebnu vrstu radnog odnosa, što komplikuje volonterizam. Iako Zakon propisuje olakšice za one koji obavljaju volonterski rad, one su dostupne samo za volontere sa potpisanim ugovorima. Međutim, većina volonterskih akcija je spontana i nije zasnovana na ugovorima. Zakon zabranjuje maloljetnim licima ispod petnaest godina da volontiraju, čak i ako škola organizuje neku aktivnost. Prema Svjetskom indeksu davanja za 2016. godinu, samo 8% ispitanika je izjavilo da su učestvovali u volonterskoj akciji tokom 2015. godine, u poređenju sa 7% od prehodne godine.

Većina OCD opremljena je osnovnom tehnologijom, kao što su računari, telefoni i pristup internetu.

FINANSIJSKA ODRŽIVOST: 5.0

Finansijska održivost OCD-a se neznatno promijenila u 2016. godini.

OCD su i dalje vrlo zavisne od finansiranja međunarodnih donatora. EU i razne ambasade ostaju ključan izvor finansiranja za crnogorske OCD. Ipak, manje EU finansiranja je bilo dostupno za OCD u 2016. godini. Nije bilo poziva kroz Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR) u 2016. godini, a nacionalni Program podrške organizacijama civilnog društva u iznosu od 2 miliona, je objavljen krajem decembra. Predviđeno je da sredstva budu dodijeljena sredinom 2017. godine. U isto vrijeme, crnogorske OCD su se mogle prijaviti za finansiranje u sklopu nekoliko poziva EU za projekte koji se sprovode na regionalnom i evropskom nivou, čime je nadoknađen nedostatak nacionalnih EU programa za finansiranje. EU programi su generalno samo dostupni za nekoliko dobro razvijenih OCD-a koje su u mogućnosti da zadovolje sve uslove poziva, kao i uslove koji tiču obezbjeđivanja ko-finsiranja. Pored toga, mnogi EU projekti zahtijevaju od aplikantata da unaprijed imaju obezbjeđena sredstva za sprovođenje dijela projekta, koja im se kasnije nadoknađuju. Nekoliko OCD-a ima fleksibilne resurse koje mogu koristiti u tu svrhu.

Nivo državnih sredstava za OCD je ostao isti u 2016. godini. U 2012. godini ministarstva i Skupština su smanjili ili ukinuli finansiranje za OCD u iščekivanju mehanizma za finansiranje koji je bio predviđen Zakonom o NVO. Ministarstva nijesu nastavila sa finansiranjem OCD-a iako mehanizam za finansiranje nikada nije uspostavljen. Glavni izvor državnog finansiranja za civilni sektor su i dalje prihodi od igara na sreću. U 2016. godini OCD su dobile 3.129.477 eura od dijela prihoda od igara na sreću, što je blagi porast u odnosu na 2.819.637 eura iz 2015. godine. Dostupno finansiranje obuhvata 6 oblasti rada: socijalna zaštita i humanitarne djelatnosti, zadovoljavanje potreba lica sa invaliditetom, razvoj sporta, kultura, vaninstitucionalno obrazovanje i vaspitanje djece i omladine, borba protiv droge i svih oblika zavisnosti.

Podrška OCD-ima na lokalnom nivou je i dalje neznatna. Raspodjela sredstava lokalnih samouprava nije transparentna i lični odnosi prije nego kvalitet projekata, su i dalje primarni faktor prilikom odlučivanja o finansiranju. Prema podacima koje je objavio Centar za razvoj NVO-a, opštine su raspodijelile 440.572 eura za projekte OCD u 2016. godini. Od ukupne sume 285.538 eura je raspodijeljeno na osnovu javnog poziva, dok je preostalih 155.034 eura raspodijeljeno mimo konkursa, uglavnom odlukom predsjednika opštine.

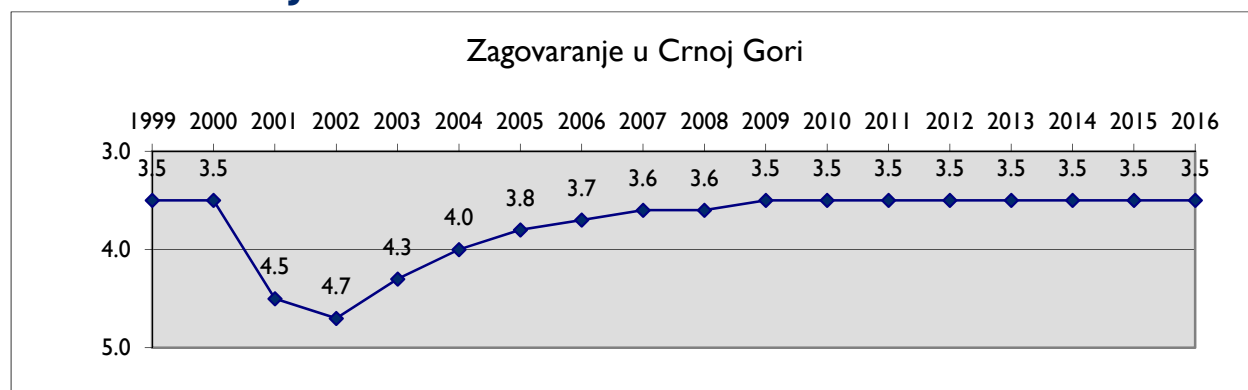
Uprkos naporima da prošire svoje izvore finansiranja, većina OCD nema raznolike izvore finansiranja. Individualna filantropija, nenovčani prilozi, volonterizam, kao i društveno odgovorno poslovanje su i dalje nerazvijeni u Crnoj Gori. Iako pravni okvir ne pruža podsticaj za kompanije ili pojedince da daju finansijske donacije, nekoliko kompanija redovno finansira OCD putem javnog poziva. Na primjer, Pivara „Trebjesa“ podržava ekološke projekte dok Telekom i Telenor podržavaju inicijative OCD-a fokusirane na djecu, mlade i druge ranjive grupe. Kompanije najčešće podržavaju OCD pružanjem roba i usluga ili zajedničkim

organizovanjem događaja. Prema istraživanju iz 2012. godine na temu individualne filantropije (jedino istraživanje koje je rađeno na ovu temu u Crnoj Gori), filantropija je ograničena kako zbog loše finansijske situacije u državi, tako i zbog nedostatka svijesti o vrijednosti uključivanja u ovakvu vrstu aktivnosti. Iako se situacija ne razlikuje u odnosu na prethodnu godinu OCD su ipak u 2016. godini organizovale nekoliko uspješnih akcija za prikupljanje sredstava. Akcije su uključile i kampanje za prikupljanje sredstava za liječenje djece, koje su uglavnom organizovane na društvenim mrežama. NVO „Banka hrane“ npr. uspješno koristi društvene mreže da informiše javnost i prikupi novac i nenovčane donacije. U 2016. godini ova organizacija obezbijedila je hranu, odjeću i drugu vrstu podrške za brojne porodice.

Sistemi finansijskog upravljanja OCD-a nijesu unaprijeđeni. Vodeće OCD imaju jednog ili dva zaposlena koji se bave finansijskim poslovanjem dok većina OCD ima lošu praksu finansijskog upravljanja, koju prilagođavaju kako bi zadovoljili zahtjeve projekta.

Pravila knjigovodstva su ista za OCD kao i za druge pravne subjekte, bez razlike među organizacijama koje imaju različite prihode, što komplikuje rad OCD-a koje imaju male prihode ili ih uopšte nemaju. OCD-i se pridržavaju pravila knjigovodstva, ipak to vrlo malo doprinosi razvoju sistema finansijskog upravljanja organizacija pošto većina OCD-a za knjigovodstvene usluge angažuje firme za računovodstvo, koje nijesu dobro informisane o aktivnostima i specifičnim okolnostima u kojima OCD-i funkcionišu.

ZAGOVARANJE: 3.5

Postoji nekoliko mehanizama saradnje između vlade i OCD-a - Kancelarija za saradnju sa NVO i mreža kontakt službenika za NVO u ministarstvima i drugim organima državne uprave olakšavaju koordinaciju i saradnju institucija i OCD-a. Savjet za razvoj nevladinih organizacija, koji se sastoji od predsjednika i dvadeset dva člana (11 iz vlade i 11 iz OCD) je odgovoran za praćenje sprovođenja Strategije razvoja nevladinih organizacija za period od 2014. do 2016. godine, kao i za Akcioni plan za Poglavlja 23 i 24 u dijelu koji se odnosi na saradnju sa nevladinim sektorom, za davanje preporuka o zakonima i drugim dokumentima vezanim za OCD u cilju unapređenja saradnje. Savjet je tokom 2016. godine bio još manje funkcionalan nego prethodnih godina zbog visoke polarizacije među članovima odnosno predstavnicima vlade i predstavnicima OCD-a. Pošto članovi vlade imaju većinu, mišljenja OCD su u većini slučajeva zanemarena. Predstavnici OCD-a bojkotuju sjednice Savjeta od jula.

Predstavnici OCD-a su učestvovali i u radnim grupama za pregovarački proces sa Evropskom unijom, Zajedničkom konsultativnom odboru između Crne Gore i Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta i drugim savjetodavnim tijelima, osnovanim od strane vlade ili drugih državnih entiteta. Međutim, transparentnost je i dalje nedostatak u procesu pristupanja EU, posebno zbog promjene u pregovaračkoj strukturi i osnivanja Savjeta za vladavinu prava, koji čine samo predstavnici državnih organa i čije su sjednice zatvorene za javnost. Javnost, uključujući OCD-e, ostaje uskraćena za pristup mišljenjima Evropske komisije o ključnim zakonima i izvještajima ekspertskih misija, od kojih su samo neki dostupni online.

Neki predstavnici OCD-a bili su na različitim pozicijama dio „Vlade izbornog povjerenja“. To je imalo pozitivan uticaj na otvorenost prelazne Vlade, tokom njenog kratkog mandata, za saradnju sa OCD.

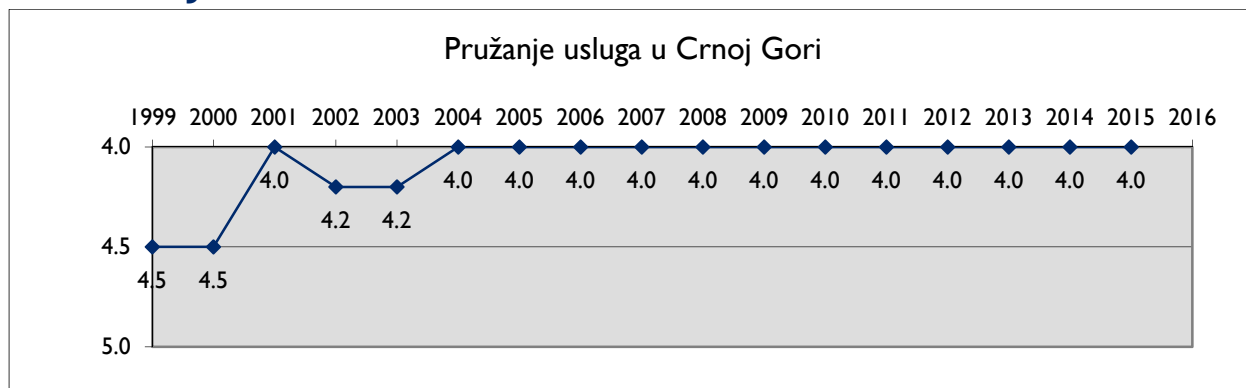
Učešće OCD-a u procesima donošenja zakona i u radu institucija je regulisano putem dvije uredbe: Uredba o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i NVO i Uredba o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona. Prema izvještaju koji je pripremio MUP i Kancelarija za saradnju sa NVO, ove uredbe nijesu sprovedene dosljedno tokom 2014. i 2015. godine. Vlasti često ne objavljuju listu zakona za koje će se sprovoditi javne rasprave ili izvještaje sa rasprava, što je otežalo OCD-ima da li su njihovi predlozi usvojeni.

OCD-i imaju aktivnu ulogu u praćenju izbornog procesa. Centar za demokratsku tranziciju (CDT), Mreža za afirmaciju nevladinog sektora (MANS), Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM) i Centar za monitoring i istraživanje (CEMI) pratili su različite aspekte izbornog procesa, uključujući finansiranje kampanja i rad Državne izborne komisije, Agencije za sprječavanje korupcije, MUP-a i relevantnih skupštinskih odbora. MANS i CDT su takođe, bili pozvani da učestvuju na sjednicama Agencije za sprječavanje korupcije, koja radi na sprovođenju Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. Građanska alijansa je pratila rad medija i OCD-a tokom izbornog procesa. OCD-i su ukazali na manjkavosti u izornoj administraciji: Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja je sproveden nedosljedno, rad Državne izborne komisije je neefikasan, nije bilo dovoljno informacija od Agencije za sprječavanje korupcije, a postojali su nedostaci u biračkom spisku. Pored toga, OCD su naglasile da partije nijesu djelovale transparentno i da su vodile negativne kampanje sa zapaljivom retorikom. Ovi nalazi nijesu rezultirali izmjenama i dopunama zakona u 2016. godini.

OCD su takođe bile aktivno uključene u edukaciju birača tokom izbornog perioda. Prije svega, CDT je inicirao „Viber javni chat – Izbori 2016“ kako bi informisao javnost i diskutovao o značajnim pitanjima u vezi predstojećih izbora. Po prvi put je vodeća, svjetska aplikacija za razmjenu poruka upotrijebljena u Centralnoj i Jugoistočnoj Evropi. Pojedinci koji koriste Viber su bili u mogućnosti da prate sadržaj javnog chat-a i da učestvuju „uživo“ u političkim i ekonomskim debatama sa predstavnicima državnih institucija, analitičarima i medijskim komentatorima. Pred toga, CDT je koristio Viber kako bi izvještavao javnost o svim bitnim aspektima izbornog procesa, uputio ljude na relevantne adrese za izborna pitanja i omogućio lako dostupne informacije o izlaznosti birača i izbornim rezultatima.

Saradnja između OCD-a i lokalnih vlasti je regulisana Zakonom o lokalnoj samoupravi. Međutim, sprovođenje zakona je nedosljedno i učešće OCD-a u razvoju lokalnih strategija i politika je vrlo ograničeno. Uprkos ovim preprekama, postojale su mnoge uspješne inicijative lokalnog zagovaranja tokom godine. Na primjer, Ekološki pokret „Ozon“ je sproveo u osnovnim školama uspješnu kampanju pod nazivom „Svaka limenka se računa“, koja je edukovala djecu o značaju reciklaže. Nakon nestanka i smrti dječaka sa autizmom, mediji i OCD-i su uspješno zagovarali otvaranje specijalizovanog centra za djecu sa autizmom. Centar će biti otvoren u okviru Doma zdravlja u Podgorici i biće djelimično finansiran od državnih donacija. Zagovaranje OCD-a, koje se odnosi na pravne reforme koje bi donijele korist sektoru su ograničene i uglavnom se tiču raspodjele sredstava OCD-ima.

PRUŽANJE USLUGA: 3.9

Ocjena za pružanje usluga u 2016. godini se poboljšao, kao posljedica postepenih promjena tokom prethodne decenije koje su nedovoljne da opravdaju promjene iz godine u godinu, ali su dovele do kumulativnog poboljšanja u pružanju usluga.

OCD-i pružaju razne usluge, uglavnom fokusirajući se na zaštitu žrtava porodičnog nasilja, HIV/AIDS pacijente, zavisnike od droge i druge ranjive grupe. I male i velike OCD za pružanje usluga značajno zavise od državnih sredstava.

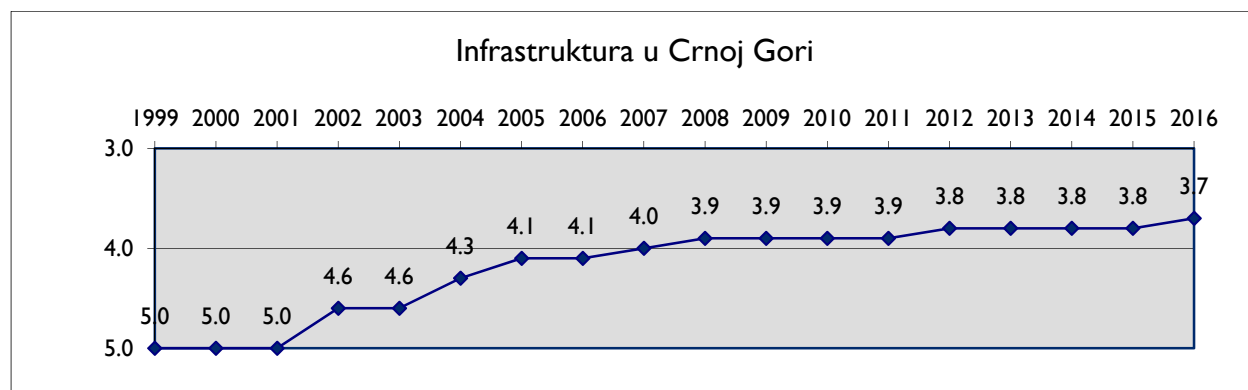
Javnost uveliko prepoznaje usluge OCD-a. Međutim, zbog nesigurne finansijske održivosti OCD-i se prijavljuju na sve mogućnosti za finansiranje, čak i ako se to ne uklapa u njihove misije, što ugrožava njihovu sposobnost da odgovore na stvarne potrebe i prioritete zajednica.

U skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti, usluge socijalne zaštite uključuju usluge za unaprijeđenje kvaliteta života ranjivih grupa, socijalne i obrazovne usluge, savjetovanje i terapijske usluge, kao i usluge smještaja. Zakonom se precizira da se usluge socijalne zaštite (koje uključuju i one koje pružaju nevladine organizacije) finansiraju iz državnog budžeta, opštinskih budžeta i iz sredstva koja prikupljaju pružaoci usluga, uključujući donacije. U 2015. godini, usvojeni su podzakonski akti koji se tiču sprovođenja zakona i koji se bave pitanjima kao što su licenciranje i akreditacija, upravljanje registrima, a usvojeni su i kriterijumi za cijene ovih usluga. Glavni problemi u vezi sa akreditacijom uključuju nedostatak informacija OCD-a o relevantnim procedurama, visokim standardima koji se moraju ispuniti, kao i nerazvijen sistem finansiranja ovih usluga.

Na nacionalnom nivou dobro razvijene organizacije pružaju kvalitetne usluge javnosti, utiču na javne politike i sposobne su da utiču na rad vlade. Međutim, situacija se razlikuje na lokalnom nivou, gdje vlasti, kao i preduzeća i neki mediji još uvijek ne priznaju usluge OCD-a koje se usmjerene na zajednicu u dovoljnoj mjeri. Usluge koje se pružaju institucijama, prvenstveno ekspertiska pomoć, pružaju se po ad hoc principu, bez naplaćivanja.

INFRASTRUKTURA: 3.7

Infrastruktura koja podržava OCD sektor je neznatno unaprijeđena u 2016. godini, uključujući osnivanje novih resursnih centara koji pružaju podršku na lokalnom nivou i proširenju partnerstava sa medijima.

Glavne posredničke organizacije za podršku (POP) i OCD resursni centri uključuju CRNVO i FAKT. Oni obezbjeđuju OCD-ima osnovnu obuku, obrazovne i mrežne resurse, pravnu pomoć, pomoć u pisanju projekata i drugu tehničku pomoć. Projekat tehničke pomoći EU za organizacije civilnog društva (TACSO) takođe obezbjeđuje programe za izgradnju kapaciteta, podrške i pomoći OCD-ima

U 2016. godini CRNVO je uz finansijsku podršku EU osnovao četiri, nova, lokalna resursna centra za OCD. Dva se nalaze na jugu (Herceg Novi i Ulcinj), dok su dva na sjeveru Crne Gore (Pljevlja i Bijelo Polje). Centri pružaju podršku za registraciju OCD-a, kao i konsultacije u vezi upravljanja projektnim ciklusom, prikupljanja sredstava, planiranja i pokretanja lokalnih inicijativa. U 2016. godini CRNVO se fokusirao na izgradnju kapaciteta lokalnih centara, dok su lokalni centri organizovali treninge za pisanje predloga projekta.

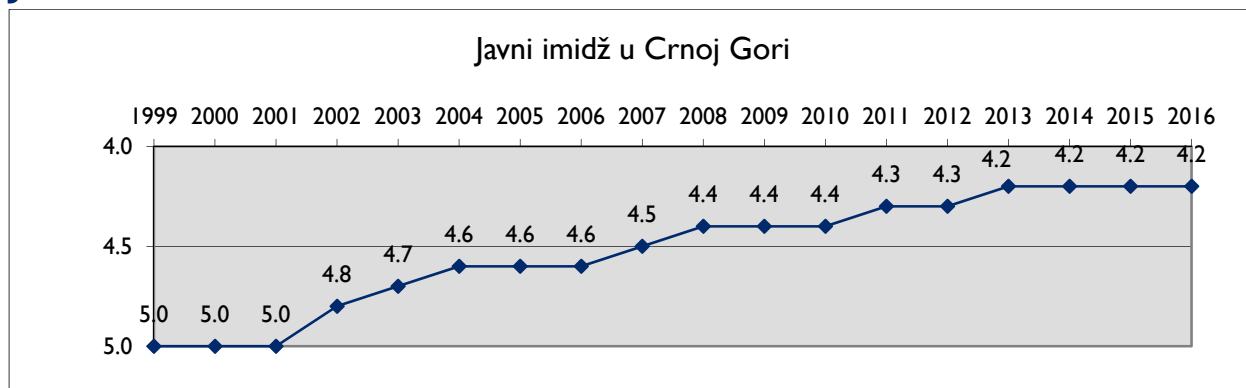
FAKT je jedini lokalni donator koji nudi grantove neformalnim grupama. U 2016. godini FAKT je finansirao trideset devet akcija i organizacija usmjerenih na zajednicu u iznosu od 133.000 eura. Pored toga, FAKT je dio mreže SIGN, regionalne mreže lokalnih fondacija jugoistočne Evrope.

Crnogorski OCD-i često osnivaju i pridružuju se mrežama i koalicijama na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou, naročito oko posebno značajnih pitanja. U 2015. godini je osnovana Otvorena platforma sa ciljem unapređenja dijaloga u okviru civilnog društva i pokretanja inicijativa za unapređenje okruženja za razvoj OCD-a, kao i imidža sektora. OCD koalicija Saradnjom do cilja okuplja više od 100 organizacija i usmjerena je na praćenje procesa pristupnih pregovora. Drugi primjeri nacionalnih koalicija i mreža uključuju: koaliciju Roma, koaliciju za LGBT prava i koaliciju ekoloških organizacija – Natura 2000.

Razvijene OCD pružaju organizacijama usmjernim na zajednicu i novoosnovanim OCD-ima usavršavanje, savjetovanje i izgradnju kapaciteta u oblasti strateškog planiranja, računovodstva, finansijskog upravljanja, prikupljanja sredstava i zagovaranja. Ova podrška je obično besplatna.

Međusektorska partnerstva nastavljaju da se šire, ali se i dalje mogu okarakterisati kao nerazvijena. OCD su uspješne u uspostavljanju partnerstava sa medijima, a partnerstvo sa vladom i preduzećima je i dalje ograničeno i uglavnom uspostavljeno radi specifičnih pitanja. Na primjer, tokom izbornog perioda MANS je sarađivao sa dva dnevna lista koja su redovno objavljivala njegove istraživačke priče.

JAVNI IMIDŽ: 4.2

Sveukupna ocjena za javni imidž sektora je ostala nepromijenjena u 2016. godini iako se povjerenje javnosti u OCD neznatno poboljšalo. Prema istraživanju CEDEM-a iz juna 2016. godine 39.8 procenata javnosti je imalo povjerenja u OCD, u poređenju sa 35.7 procenata iz novembra 2015, godine. Iako ankete nisu rađene od izbora, moguće je da se povjerenje javnosti u OCD povećalo usled učešća OCD-a u praćenju izbora.

Mediji u Crnoj Gori su polarizovani i lične nesuglasice često utiču na medijsku pokrivenost OCD aktivnosti. Neki mediji biraju da izvještavaju samo o određenim OCD, zanemarujući ili negativno komentarišući druge. U 2016. godini negativna medijska kampanja prema OCD je bila fokusirana na pitanja kao što su vještine, lični dugovi ili lični život pojedinih predstavnika i aktivista OCD-a.

Predstavnici „Vlade izbornog povjerenja” su uključili OCD u svoj rad i smatrali ih pouzdanim partnerima. Međutim, njihov mandat se završio nakon izbora, a još uvijek je rano govoriti o percepciji sektora iz ugla nove Vlade. Sve veći nivo podrške privrednog sektora lokalnim inicijativama ukazuje da je percepcija sektora iz ugla privrednog sektora neznatno unaprijeđena.

Samo mali broj OCD-a ima PR strategije zbog nedostatka resursa i stručnjaka u sektoru. Međutim, OCD-i razvijaju partnerstva sa medijima, koja uključuju zajednička istraživanja, objavljivanje člank, a OCD-i koriste i društvene mreže u cilju promovisanja svog rada.

Samoregulativa u sektoru je neznatna. OCD koalicija Saradnjom do cilja ima etički kodeks, ali nije poznato koliko se on sprovodi. Velike OCD objavljuju godišnje programske i finansijske izvještaje, dok lokalne i nerazvijene OCD generalno to ne rade.

Indeks održivosti OCD (CSOSI) je glavni analitički instrument koji mjeri napredak civilnog sektora u regionu Centralne i Istočne Evrope i Evroazije (E&E). Indeks prati napredak civilnog sektora u dvadeset devet zemalja u poslednjih dvadeset godina. Indeks ispituje sveukupno okruženje za razvoj civilnog društva, s naglaskom na pravni okvir, organizacione kapacitete, finansijsku održivost, zagovaranje, pružanje usluga, infrastrukturu i javni imidž nevladinih organizacija. Svaka dimenzija se ocjenjuje skalom od sedam bodova u kojoj 1 označava vrlo napredan nivo, a 7 ukazuje na nizak nivo razvoja. Indeks je razvijen od strane USAID-a, u saradnji s lokalnim organizacijama u svakoj od zemalja obuhvaćenih Indeksom.

Za više informacija kontaktirati Centar za demokratsku tranziciju (CDT) na cdtmn@t-com.me

Englesku verziju Indeksa održivosti OCD za 2016. godinu za Srednju i Istočnu Evropu i Evroaziju možete naći na: <http://www.usaid.gov/europe-eurasia-civil-society>